

SCENARIUSZ LEKCJI PLASTYKI W GIMNAZJUM

Opracowanie: Ewa Andryszczak-Pawłowska
(nauczyciel dyplomowany w Gimnazjum nr 2 im. Marszałka J. Piłsudskiego w Kutnie)

Temat: Barokowa martwa natura

Cel główny:

Wykonanie ćwiczenia plastycznego – studium światła z natury – w technice rysunku białą kredką na ciemnym papierze, z zastosowaniem efektu chiaroscuro.

Cele operacyjne:

Uczeń po zajęciach:

- wie w jaki sposób należy rozmieścić trzy przedmioty, aby uzyskać kompozycję dynamiczną,
- potrafi wykonać pracę plastyczną, stosując jako środek wyrazu plamę świetlną,
- wie, jakiego rodzaju obraz nazywamy „martwą naturą”
- rozumie, na czym polegał styl Caravaggio,
- zna pojęcie kontrastu walorowego,
- potrafi zrealizować martwą naturą zgodnie z wytycznymi nauczyciela.

Zagadnienia:

Kompozycja barokowa

Martwa natura – nowy temat w historii malarstwa

Efekt chiaroscuro – caravaggionizm

Rysunek białą kredką na ciemnym papierze:

- kompozycyjny szkic konturowy ołówkiem
- nałożenie plam świetlnych białą pastelą
- zróżnicowanie plam świetlnych
- utrwalenie prac fiksatywą (w zastępstwie lakierem do włosów)

Pomoce dydaktyczne:

rzutnik multimedialny lub foliogramy, czarna kartka formatu A4, biała sucha pastela, olejna pastela lub biały węgiel, ołówek, wiszor (w zastępstwie – patyczki do uszu), fiksatywa lub lakier do włosów

Metody pracy:

- pokaz
- prezentacja multimedialna
- praca „krok po kroku” za nauczycielem
- praca indywidualna

Przebieg lekcji:

A. Wprowadzenie

Sprawy organizacyjne: sprawdzenie listy obecności oraz przygotowania się uczniów do zajęć.

Krótką prezentacją multimedialną: pokaz z komentarzem wybranych martwych natur z epoki baroku ze zwróceniem uwagi na ich symbolikę w kontekście myślenia siedemnastowiecznego; sztuka vanitas. Wyjaśnienie pojęcia „martwa natura”.

Proponowane reprodukcje:
Juan de Valdés Leal „Alegoria marności świata”
Willem Claesz Heda „Martwa natura z przewróconym kielichem”
Caravaggio „Powołanie św. Mateusza”

Zwrócenie uwagi na światło w obrazach, na wyłanianie się częściowe przedmiotów, „tonięcie w czerni” – efekt chiaroscuro (wł. czarna pustynia).

Przypomnienie sylwetki Caravaggia jako prekursora tej manieri w malarstwie.

Ustawienie ławek po dwie, do pracy w grupach.

Położenie na każdej ławce, przy pomocy wyznaczonych uczniów, martwych natur, składających się z ułożonych na czarnych podkładkach*: jabłka, ciemnej butelki, czarnego pojemnika (może być filizanka, kubek lub plastikowa doniczka do kwiatów).

B. Rozwinięcie

Wyjaśnienie etapów pracy:

- wykonanie szkicu kompozycyjnego trzech przedmiotów ołówkiem: zastosowanie właściwych proporcji poszczególnych elementów (uchwycenie poprzez uważną obserwację stosunku szerokości do wysokości za pomocą pomocniczych linii poziomych i pionowych), narysowanie linii konturowych poszczególnych przedmiotów składających się na martwą naturę,
- wzmocnienie linii konturowych ołówkiem w tych miejscach, gdzie pada na przedmioty światło,
- nałożenie zróżnicowanych plam świetlnych na przedmioty i w określone miejsca w tle (np. styk czarnej podkładki i przestrzeni nad nią).

Nauczyciel pracuje wraz z uczniami, wizualizując poszczególne etapy pracy na tablicy – ciemna tablica i biała kreda nadają się do tego idealnie. Praca „krok po kroku” pozwoli nawet bardzo niewprawnym manualnie uczniom zrealizować to zadanie.

Należy zwrócić uwagę, aby uczniowie siedzieli po cztery osoby w grupach i byli usadowieni bokiem do światła padającego z okien. Zadanie należy wykonywać przy świetle naturalnym.

Utrwalanie prac fiksatywą (lakierem).

Ocena prac.

C. Zakończenie

Wyeksponowanie najlepszych prac na tablicy wraz z ich omówieniem.

Ustawienie ławek i posprzątanie pracowni.

* Ukośne położenie czarnej kartki dynamizuje kompozycję w konwencji barokowej.

Przykłady realizacji

